

MET ONDER ANDERE: **GANZENBORD VOOR DE TAALCOACH** • VLUCHTELINGEN DE BOER OP • **WAAROM NETWERKEN ECHT WERKT** • VINCENT BIJLO OVER ZUURPRUIMEN • **DE ALLERLEUKSTE SPRAAKVERWARRINGEN** • DE KRACHT VAN TAALKOPPELS

8

04 Alles op een rijtje

Interessante cijfers en wetenswaardigheden.

07 Column Amir Janbaz

Amir vertelt hoe je de weg vindt naar je treinstation.

08 Durven dankzij de taal

Sabine en Tshra: 'We kunnen samen ontzettend lachen.'

10 Netwerken werkt

Je netwerk uitbreiden? Praten, oefenen en vragen!

15 Column Vincent Bijlo

Integreren met slagroomsoezen.

16 Samen online

Jan en Abbas oefenen via Skype. 'We bespreken alles.'

18 Leren op de boerderij

'Hier komt het gesprek vanzelf op gang.'

22 Gluren bij de burens

Tips en slimme ideeën uit het hele land.

24 Wegwijs door Nederland

De Mouradjans hebben ieder een eigen taalcoach.

26 Waarom Taal in Beweging?

Vijf redenen waarom dit project van belang is.

29 Over hoe moeilijk Nederlands is

Een mooi gedicht over de lastige taal.

30 Ganzenbord voor taalkoppels

Welke stappen leiden tot een succesverhaal?

36 Spraakverwarringen

Grappige situaties tijdens het leren van de taal.

38 Puzzel mee

Oefen oer-Hollandse spreekwoorden.

39 Liefelingswoorden

De favoriete woorden van de mensen in dit magazine!

2750 ONTMOETINGEN

'Ongeschreven regels', dat zijn de eerste woorden die mij te binnen schieten als ik aan het project Taal in Beweging denk. Talloze regels die zo normaal lijken, maar voor een vluchteling soms onbegrijpelijk zijn. Wanneer zeg je iemand gedag? Hoe maak je kennis met de burens? De taalcoach ontcijfert deze ogenschijnlijk mysterieuze codes. Hij neemt de vluchteling op sleeptouw, oefent sociale situaties en zorgt dat de omgeving steeds groter en begrijpelijker wordt. Taal is immers het smeermiddel voor álles, van een vriendenkring opbouwen tot een baan vinden. Zoals Gerrit, die met de Afghaanse Malek oefende voor zijn eerste bezoek aan de buurvrouw: over welke koetjes en kalfjes praat je nou tijdens zo'n kennismaking (zie pagina 10, red.)? Het is onvoorstelbaar: álles achterlaten in je vaderland, omdat je moest vluchten. Alle vrienden, familieleden, netwerken, je baan... Hier in Nederland begin je als vluchteling weer bij nul. Zo'n ontmoeting met een taalcoach als Gerrit, vaak een van de eerste nieuwe contacten, is dan heel waardevol. Iemand die oprecht geïnteresseerd is in jou, geduldig spreekwoorden en uitdrukkingen oefent. Iemand bij wie je vooral niet bang hoeft te zijn om de plank mis te slaan. Ik vind het fantastisch dat gedurende dit project rond de 2750 koppels elkaar hebben ontmoet. Duizenden ontmoetingen die mooie, stoere en aangrijpende verhalen opleveren. In dit magazine hebben we een aantal pareltjes gebundeld.

Veel leesplezier gewenst!

10

18

7

COLOFON

Dit is een eenmalig magazine over het taalcoachproject van VluchtelingenWerk Nederland (2014). VluchtelingenWerk Nederland komt op voor de rechten van vluchtelingen en helpt hen bij het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland.

Redactie
Tamara van Doesburg,
Steffie van Gils, Petra de Klein
Vormgeving
Linda van den Hoek
Medewerkers Vincent Bijlo,
Somajeh Ghaemina, Adriënne van Kesteren, Martijn van der

Linden, Goedele Monnens,
Annemieke van der Pol, Mireille Schaap, Olga Simonenko, Marc de Smit, Corné Sparidaens, Maaïke Veenje. En met dank aan alle enthousiaste coördinatoren, (vrijwillige) medewerkers, taalcoaches en cliënten die dit

magazine mogelijk maakten.

Contact
Taal in Beweging Magazine
Postbus 2894,
1000 CW Amsterdam
020 346 72 09
magazine@vluchtelingenwerk.nl

Druk Koninklijke BDU Barneveld

Meningen en standpunten die in dit magazine te lezen zijn, worden niet noodzakelijkerwijs door VluchtelingenWerk Nederland onderschreven.

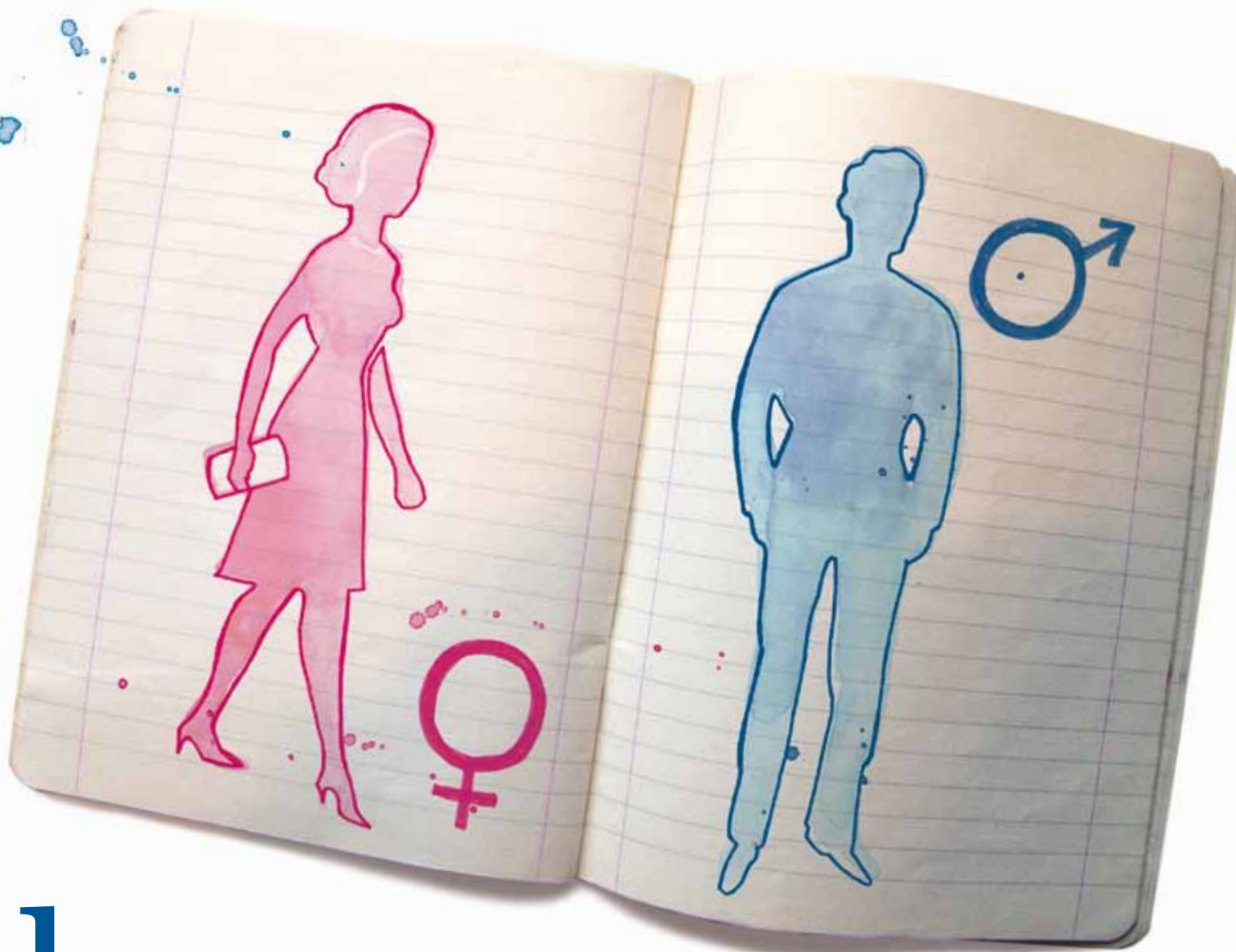

Dorine Manson
Dorine Manson, directeur
VluchtelingenWerk Nederland

TAAL IN BEWEGING WORDT
AANGEBODEN IN ROND DE 125 LOCATIES
VAN VLUCHTELINGENWERK,
VERSPREID OVER HET HELE LAND.

53

... procent van de deel-
nemende vluchtelingen is
vrouw, tegenover 47 procent
mannen. Van de taalcoaches
is 72 procent vrouw en
28 procent man.

De taal van cijfers

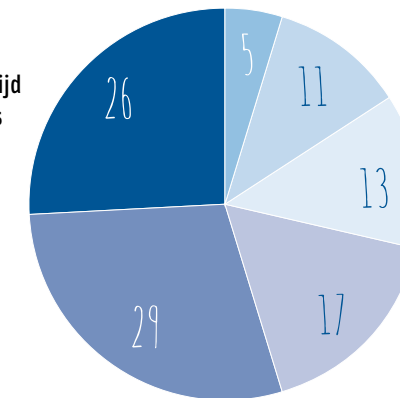
Taal in Beweging draait om mensen, ontmoetingen en netwerken opbouwen. En natuurlijk om taal! Toch hebben we het project ook in een aantal cijfers weten te vangen. Hoeveel koppels zijn er bijvoorbeeld gevormd? En waar komen de deelnemers vandaan?

ILLUSTRATIE MIREILLE SCHAAP

Leeftijd

De gemiddelde leeftijd
van onze taalcoaches
(in procenten):

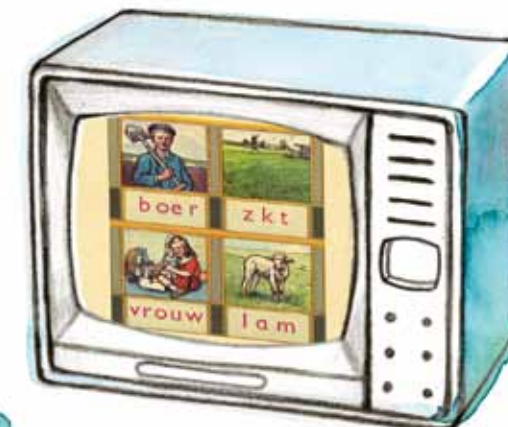
- t/m 24 jaar
- 25 - 34 jaar
- 35 - 44 jaar
- 45 - 54 jaar
- 55 - 64 jaar
- 65 jaar en ouder

17 ... PROCENT VAN DE
TAALCOACHES HEEFT ZELF
EEN VLUCHTELINGENACHTERGROND.
VAN 21 PROCENT VAN DE COACHES IS
TEN MINSTE ÉÉN VAN DE OUDERS NAAR
NEDERLAND GEVLUCHT.

NEDERLANDS LEREN MET 'BOER ZOEKT VROUW'

De ontwikkelingen van Rik, Bing en Ludo in *GTST*, de zoektocht naar een leuke vrouw in *Boer Zoekt Vrouw* of zes-letterwoorden raden in *Lingo* blijken voor veel deelnemers een goede manier om hun Nederlands bij te spijkeren. De Irakese arts Firas Al Khoury uit Venlo keek de afgelopen jaren regelmatig naar ziekenhuisserie *De Co-assistent*. Firas: 'Zoals in de serie gaat het er in het echt niet aan toe! Maar het was een laagdrempelige manier om vertrouwd te raken met Nederlands ziekenhuisjargon. Als je mensen hoort praten, pik je andere dingen op dan wanneer je de woorden leest in een boek.'

220 trainingen

Onze taalcoaches gooien we natuurlijk niet in het diepe. Met trainingen bieden we hen handvatten om hun werk zo goed mogelijk te kunnen doen. Waar nodig bieden regionale coördinatoren hen ondersteuning. In drie jaar tijd werden verspreid over het hele land zo'n 220 trainingen en bijeenkomsten georganiseerd.

OPVALLEND WEETJE:
in Amsterdam zijn veel studenten Toegepaste Psychologie taalcoach. Het is een populaire aanvulling op hun studie.

STUDENT OF PENSIONADO

Naast hun werk als taalcoach zijn onze vrijwilligers (in procenten):

Gepensioneerd:	30
Student/scholier:	3
Betaald werkzaam:	42
Werkzoekend/arbeidsongeschikt:	10
Huisman/huisvrouw:	8
Overig:	8

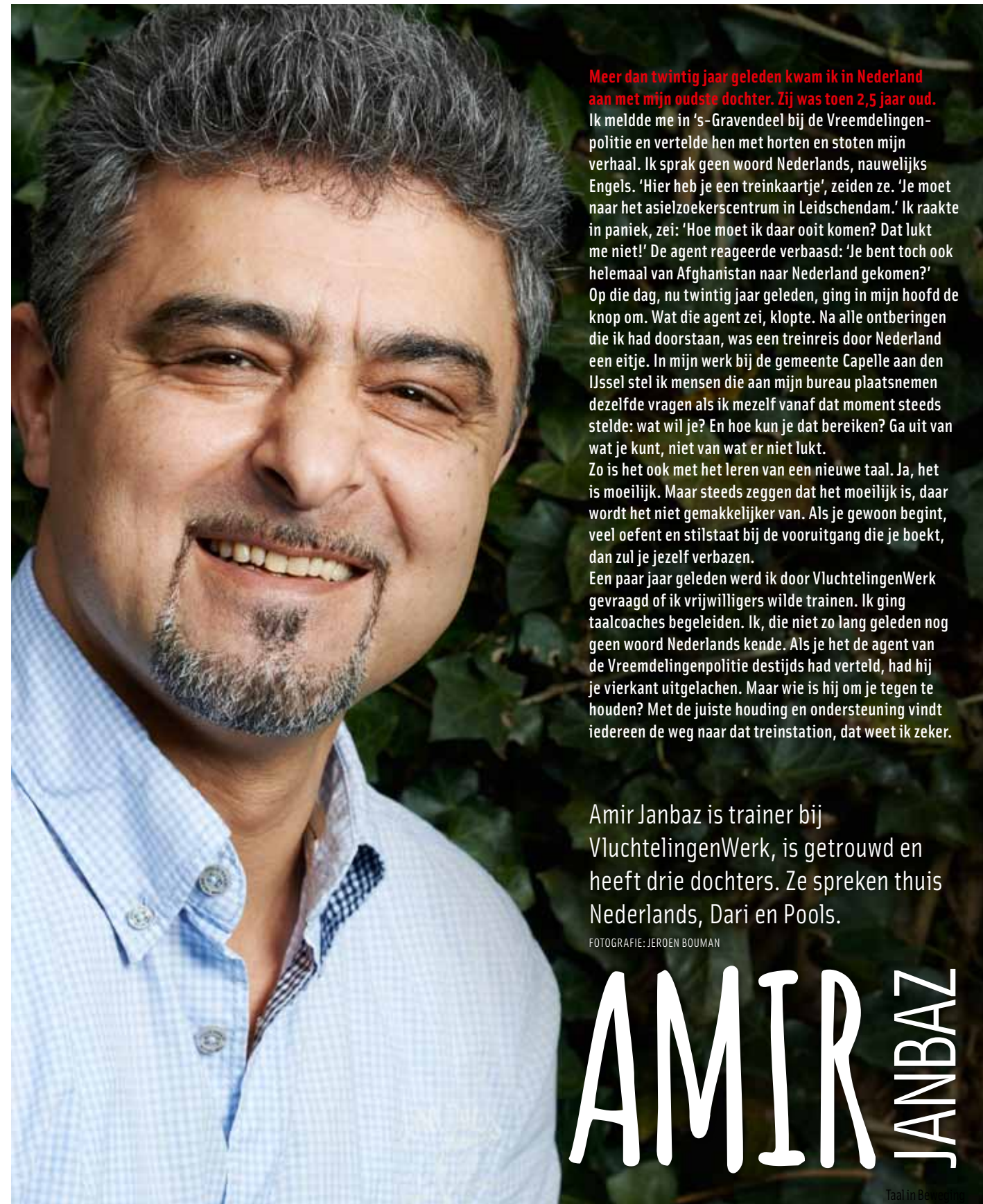
WETENSWAARDIGHEID: MET TAAL IN BEWEGING WORDEN TAAIvaardigheden én het sociale netwerk uitgebreid. Om die twee dingen te combineren, gaan veel taalkoppels samen naar oer-hollandse plekken, zoals de Deltawerken en de Keukenhof.

9250 KOPPELS

Sinds 2009 zijn binnen het project Taal in Beweging en zijn voorgangers in totaal meer dan 9250 taalkoppels gevormd! Gedurende de looptijd van Taal in Beweging ontstonden zo'n 2750 koppels. Dat is een enorm aantal, waar we erg trots op zijn. Een heleboel nieuwe Nederlanders kwamen met behulp van onze taalcoaches een stukje dichter bij hun doel, bijvoorbeeld een sollicitatiegesprek kunnen voeren, brieven van de gemeente leren begrijpen of contact leggen met de bureaus.

Bont gezelschap

Deelnemers en taalcoaches vormen een bont gezelschap, afkomstig uit alle hoeken van de wereld. Van de deelnemers komt zo'n 22 procent oorspronkelijk uit Somalië, 14 procent uit Irak, 10 procent uit Afghanistan, 8 procent uit Iran, 7 uit Eritrea, 3 procent uit Birma, 3 uit Syrië en 33 procent komt elders vandaan.

Meer dan twintig jaar geleden kwam ik in Nederland aan met mijn oudste dochter. Zij was toen 2,5 jaar oud. Ik meldde me in 's-Gravendeel bij de Vreemdelingenpolitie en vertelde hen met horten en stoten mijn verhaal. Ik sprak geen woord Nederlands, nauwelijks Engels. 'Hier heb je een treinkaartje', zeiden ze. 'Je moet naar het asielzoekerscentrum in Leidschendam.' Ik raakte in paniek, zei: 'Hoe moet ik daar ooit komen? Dat lukt me niet!' De agent reageerde verbaasd: 'Je bent toch ook helemaal van Afghanistan naar Nederland gekomen?' Op die dag, nu twintig jaar geleden, ging in mijn hoofd de knop om. Wat die agent zei, klopte. Na alle ontberingen die ik had doorstaan, was een treinreis door Nederland een eitje. In mijn werk bij de gemeente Capelle aan den IJssel stel ik mensen die aan mijn bureau plaatsnemen dezelfde vragen als ik mezelf vanaf dat moment steeds stelde: wat wil je? En hoe kun je dat bereiken? Ga uit van wat je kunt, niet van wat er niet lukt. Zo is het ook met het leren van een nieuwe taal. Ja, het is moeilijk. Maar steeds zeggen dat het moeilijk is, daar wordt het niet gemakkelijker van. Als je gewoon begint, veel oefent en stilstaat bij de vooruitgang die je boekt, dan zul je jezelf verbazen. Een paar jaar geleden werd ik door VluchtelingenWerk gevraagd of ik vrijwilligers wilde trainen. Ik ging taalcoaches begeleiden. Ik, die niet zo lang geleden nog geen woord Nederlands kende. Als je het de agent van de Vreemdelingenpolitie destijds had verteld, had hij je vierkant uitgelachen. Maar wie is hij om je tegen te houden? Met de juiste houding en ondersteuning vindt iedereen de weg naar dat treinstation, dat weet ik zeker.

Amir Janbaz is trainer bij VluchtelingenWerk, is getrouwd en heeft drie dochters. Ze spreken thuis Nederlands, Dari en Pools.

FOTOGRAFIE: JEROEN BOUMAN

AMIR JANBAZ

SAMEN DROMEN

Sabine Schaap-Zwanenburg (40) en Tsrha Tesfay Lbsu (25) • Katwijk en Leiden • Een jaar een taalkoppel geweest • Nog steeds contact

TEKST ADRIËNNE VAN KESTEREN FOTOGRAFIE OLGA SIMONENKO

Een echte doorzetter. Dat is Tsrha volgens haar taalcoach Sabine. Samen oefenen ze de Nederlandse taal op verschillende manieren. Voor Tsrha is dat heel belangrijk: 'Ik wil ontzettend graag de taal leren. Ik ben heel blij met Sabine. Ze is heel vrolijk en enthousiast en vooral de kleine dingen zijn heel speciaal. Bijvoorbeeld samen koffiedrinken en praten over elkaars leven.' De twee kennen elkaar nu ongeveer een jaar. Nadat ze het taalcoachtraject hadden afgesloten, hield het contact niet op. 'Er was meteen een klik', vertelt Sabine. 'We kunnen samen ontzettend lachen.' Tsrha is nu drie jaar in Nederland. Haar man was al eerder uit Eritrea gevlucht en Tsrha is later met hem herenigd. Nu wonen ze hier samen met hun twee kinderen.

Leuke dingen doen

Om de taal in praktijk te brengen, doen Sabine en Tsrha veel dingen samen. Sabine bezoekt Tsrha meestal in Leiden. 'Ik probeer elke keer wat nieuws te verzinnen', vertelt Sabine. 'Boodschappen doen, naar het strand gaan, op zoek naar een tweedehands fiets, picknicken met onze kinderen of op een terrasje zitten. Soms blijven we ook gewoon bij haar thuis en kletsen we over wat er die week is gebeurd. We praten veel samen en zo oefent ze iedere keer de Nederlandse taal.'

Samen hebben ze ook een kledinginzameling gehouden voor de familie van Tsrha in Eritrea.

Kapsalon aan huis

Tsrha wil graag aan de slag in Nederland. Ze is daarom druk bezig met een kappersopleiding en met Sabine gaat ze op zoek naar een stageplek. In Eritrea werkte ze als kapster en nu wil ze dit in Nederland ook gaan doen: 'Ik wil graag hard werken om mensen blij te maken.' In de tussentijd wil ze bij de thuiszorg

geweest en onlangs is Tsrha ook alleen op pad gegaan. 'Als ik iets niet weet, dan durf ik het nu gewoon aan mensen te vragen.' Sabine is trots dat Tsrha deze stap durft te zetten. 'Je moet dan toch een drempel over, omdat je onzeker bent. Maar gelukkig zijn mensen over het algemeen heel behulpzaam.' Voor Sabine is het traject ook heel waardevol. 'Het geeft heel veel voldoening als je merkt dat je echt iets voor een ander kunt betekenen. Ik zie dat het alleen maar beter met gaat Tsrha. Ik vind het ook leuk

'ALS IK IETS NIET WEET, DAN DURF IK HET NU GEWOON AAN MENSEN TE VRAGEN'

aan de slag. Haar grote wens is om een kapsalon aan huis te beginnen. Sabine wil haar hier graag bij helpen. 'Het zou heel mooi zijn als we dat voor elkaar krijgen. Je moet altijd blijven dromen.'

Grenzen verleggen

Doordat ze de taal steeds beter beheerst, durft Tsrha steeds meer. 'Ik verleg steeds meer mijn grenzen.' Samen zijn ze voor het eerst met de bus

om meer te leren over haar cultuur. Het verruimt je blik op de wereld om verschillende soorten mensen te leren kennen. Dat maakt dit vrijwilligerswerk ook zo boeiend.' Het contact tussen Sabine en Tsrha houdt dus voorlopig nog niet op. Sabine blijft haar op allerlei manieren steunen. 'Het is een heel lieve, vrolijke vrouw. Ik blijf haar zeker zien, misschien wel voor altijd.'

Malek (midden) maakt kennis met zijn buurvrouw Janke (links). Taalcoach Gerrit (rechts) bereidde het gesprek met hem voor.

NETWERKEN IN EEN NIEUW LAND

Praten, oefenen, vragen en nog eens vragen

Een bezoek aan de buurman, een kletspraatje met een moeder op het schoolplein: netwerken zit hem in de kleine, dagelijkse dingen. Maar hoe doe je dat als je als vluchteling bij nul begint? Onze ervaringsdeskundigen geven tips.

TEKST ANNEMIEKE VAN DER POL FOTOGRAFIE CORNÉ SPARIDAENS

DE ERVARINGSDESKUNDIGEN

Fatma Ali (39) komt uit Somalië en woont in Nijmegen. Ze heeft haar eigen interculturele communicatiebedrijf en is daarnaast vrijwilliger bij VluchtelingenWerk.

Gerrit van Dalfsen (63) woont in het Friese Minnertsga en is een voormalig leerkracht. Als taalcoach begeleidt Gerrit de Afghaanse Malek.

Maya Butalid (56) komt uit de Filipijnen en woont in Tilburg. Zij werkt als projectleider Integratie & Participatie.

Rick Pels (25) woont in Roosendaal. Als coördinator bij VluchtelingenWerk stimuleert hij inburgerende vluchtelingen in contact te komen met andere mensen.

Katinka Broos (21) woont in Roosendaal. Als filiaalmanager bij een kledingwinkel kiest Katinka niet altijd voor de ogenschijnlijk makkelijkste weg.

Rutu Mambo (23) komt uit Angola en woont en werkt in Roosendaal. Ze heeft geleerd open te staan voor hulp en minder te twijfelen aan zichzelf.

Gerrit van Dalfsen (63) was vroeger leerkracht, nu begeleidt hij als taalcoach de Afghaanse Malek (38). 'In eerste instantie had ik het netwerken nog niet echt voor ogen. Maleks taalniveau was laag en hij moest eerst alfabetiseren. Nu Malek is begonnen met inburgeren, geven we zijn netwerk meer aandacht. Ik stel mezelf de vraag hoe ik hem meer lijntjes kan geven naar de Nederlandse samenleving. Dichtbij bekeken is dat het dorp waar hij woont, een klein dorpje met zeshonderd mensen. Ik heb contact gelegd met zijn buurvrouw en haar onze bedoelingen uitgelegd. Deze week gaat Malek bij haar langs om zichzelf voor te stellen. Zoiets is moeilijk voor hem, maar we hebben samen een verhaaltje voorbereid. Het zou goed zijn als hij wordt betrokken bij het dorpsleven, dat zo'n lijntje niet incidenteel blijft.' Wie geen sociale contacten heeft, leeft een teruggetrokken bestaan en leert de taal niet spreken. Taalcoaches binnen het project 'Taal in Beweging' helpen vluchtelingen daarom met het opbouwen van een netwerk. Ook Fatma Ali (39) is vrijwilliger bij VluchtelingenWerk en heeft daarnaast een eigen communicatiebedrijf, gericht op interculturele communicatie. Zij geeft onder andere assertiviteitstrainingen aan hoogopgeleide en studerende vluchtelingen die zichzelf beter willen presenteren. Fatma: 'Een netwerk kan het verschil maken bij het vinden van een baan. Toch heeft het een beetje een nare bijklank, netwerken.'

'Mensen schamen zich vaak omdat ze de taal slecht spreken'

Alsof je per se naar een borrel moet om daar met mensen te praten. Denk niet te moeilijk, begin gewoon en stel je vragen. Al heb je een kleine sociale kring, de docent op school hoort bijvoorbeeld ook bij jouw netwerk.'

Sociaal isolement

Om hen een beetje op weg te helpen, geeft Maya Butalid (56) van VluchtelingenWerk Brabant Centraal 'netwerkworkshops' aan taalkoppels. Net als Fatma geeft Maya de deelnemers inzicht in het eigen sociale netwerk en tevens handvatten. 'Het netwerk van vluchtelingen is meestal heel beperkt', vertelt Maya. 'Vaak kennen mensen enkele landgenoten en hebben ze alleen een functioneel netwerk: de docent op school, een contactpersoon bij VluchtelingenWerk of de taalcoach. Van de taalcoaches hoorden we bovendien dat activiteiten buitenshuis soms alleen met hen ondernomen worden, en dat vluchtelingen de rest van de week thuisblijven. We zagen in dat netwerken niet alleen van de taalcoach, maar ook vanuit de vluchteling zelf moet komen. Onze workshop is meer een motiveercursus. Niemand vindt het leuk om maar alleen in een kamertje te zitten. Als dat te lang duurt, worden mensen depressief.' Ook Gerrit merkt dat Malek geneigd is om thuis te blijven. 'Malek zit nog zo vast in zijn verdriet. Hij is bezig met de gezinshereniging met zijn vrouw en kinderen, maar dat lukt tot nu toe niet. Omdat ik iets meer af weet van

zijn schrijnende achtergrond, vind ik het indrukwekkend dat hij zich steeds weet te motiveren om met mij de taal te oefenen. Toch loopt hij het risico om in een sociaal isolement te raken, Malek geeft nog geen prioriteit aan contacten. Een sociaal netwerk in de buurt kan dan een mogelijkheid zijn om hem daaruit te halen.'

'Zeg iets, zeg iets!'

Tijdens het coachen nemen Maya en Fatma ook hun eigen ervaringen mee. 'Dertig jaar geleden kwam ik uit de Filipijnen naar Nederland', vertelt Maya. 'Ik kan me nog herinneren dat ik in sociale situaties steeds tegen mezelf moest zeggen: "Maya, zeg iets, zeg iets!" Mensen schamen zich vaak omdat ze de taal slecht spreken. En als je het dan toch probeert, verstaan mensen je vaak nog niet.' De Somalische Fatma kwam op haar veertiende naar Nederland en stuitte op nog een probleem: 'Binnen een andere cultuur zijn er verwachtingen en vanzelfsprekendheden die jij niet kent. Je doet wel mee, maar je kent de achterliggende gedachten niet. Door de culturele verschillen ontstaat er soms "ruis" in communicatie. Als je in Nederland vijf minuten te laat bent, dan zeg je even "sorry". Maar als je een kwartier te laat bent, dan wordt er een uitleg van je verwacht. Dan merk je dat iedereen je ineens aankijkt. Zulke sociale codes moet je allemaal leren, maar zijn wel de kleine sleutels die deuren openen.'

Presteren onder strikte deadlines

In zijn omgang met vluchtelingen merkt taalcoach Gerrit dat ook hij met Nederlandse ogen naar hen kijkt. 'Dat kun je ook niet volledig loslaten, maar het is al een grote stap als je je daar bewust van bent. De mensen die ik begeleid kijken en denken anders,

Netwerken in de praktijk: Rutu (rechts) kon 'via via' bij Katinka (links) solliciteren voor een baan in een kledingwinkel.

'PAS ALS JE MENSEN LEERT KENNEN, GA JE VOORUIT IN HET LEVEN'

De Angolese Rutu Mambo (23) kwam als alleenstaande minderjarige asielzoeker naar Nederland. Na lange, onzekere jaren kreeg zij afgelopen najaar een verblijfsvergunning en vond ze 'via via' een baan.

'Zelf wilde ze productiewerk gaan doen, maar dat vond ik geen goed idee', vertelt begeleider Rick Pels (25) van VluchtelingenWerk in Roosendaal. 'Rutu had weinig zelfvertrouwen en ik wilde dat ze een baan vond waarin ze zou "groeien". Daar zou ze profijt van hebben als ze straks in september weer naar school gaat. Een kennis van mij werkt in een kledingwinkel en ik vroeg haar of ze nog vacatures had. Toen dat het geval bleek, ben ik samen met Rutu langsgegaan.' Filiaalmanager Katinka Broos (21) zag een schuchter meisje haar winkel binnen stappen. 'Maar Rutu zag er netjes uit en haar Nederlands was ook niet slecht. Ik ken Rick al jaren en wilde haar een kans geven. Ieder ander had ik tenslotte ook alles moeten leren, het enige verschil was dat ik nu duidelijk moest praten en sommige woorden herhalen. Zoveel extra tijd kost dat niet. Bovendien is haar Nederlands enorm vooruitgegaan sinds ze bij ons werkt.' 'Na al die jaren wachten, voelde ik me onzeker, alsof ik nog niets bereikt had in mijn leven', vertelt Rutu Mambo (23). Dan lacht ze: 'Ik ben blij dat Rick me een beetje heeft gedwongen. Pas als je mensen leert kennen, ga je vooruit in het leven. Toen ik net in de winkel werkte, was ik erg zenuwachtig. Ik was bang voor ingewikkelde vragen van klanten en voor het rekenen aan de kassa. Nu weet ik wat ik moet doen. Ik ben veel zelfverzekerder geworden.'

en merken dat andersom ook aan mij. Het opbouwen van een vertrouwensrelatie is daarom essentieel en ik vind het belangrijk dat taalcoaches de tijd nemen om daaraan te werken. Het lijkt aanvankelijk verliesgevend om daarin te investeren en niet meteen aan de slag te gaan: de overheid verlangt immers dat mensen zo snel mogelijk inburgeren. Toch haal je die tijd ruimschoots in als de basis goed is en de vluchteling je vertrouwt.' Fatma merkt ook dat vluchtelingen vaak veel moeten regelen. Dat beïnvloedt hun sociale netwerk nadelig. 'Vluchtelingen moeten hun onderkomen, al hun verzekeringen en het inburgeren regelen. Er moet gepresteerd worden onder strikte deadlines. Als het tempo in dit land iets lager zou liggen, zou er ook meer tijd zijn om te socialiseren.' In haar netwerkworkshop schetst Maya daarom dagelijkse gebeurtenissen die vluchtelingen kunnen gebruiken om toch contact te leggen. 'Zo adviseer ik vrouwen met schoolgaande kinderen eens een gesprek aan te knopen op het schoolplein. Met de ouders van het kind waar je eigen zoon

of dochter mee speelt, bijvoorbeeld. En nodig dat vriendje dan ook eens uit om bij jullie langs te komen.'

Gezocht: biljartmaatje

Een vaak gebruikte tip bij het netwerken, is dat vluchtelingen uit hun eigen culturele comfortzone moeten stappen. Maya vertelt vluchtelingen dat ze het contact met landgenoten juist moeten benutten. 'Natuurlijk moeten mensen ook Nederlanders ontmoeten, maar in het contact met landgenoten zitten vaak mensen die al verder zijn dan zij en die ook iets kunnen betekenen.' Voor de taalcoaches gaan de vorderingen vaak in kleine stappen. 'Aanvankelijk wilde ik veel te veel en te groot', vertelt Gerrit. Maar nu weet ik dat je het heel simpel moet houden. Laatst bezocht ik met Malek het Fries Museum en daar liet ik hem onze entreebewijzen regelen. Dat is al moeilijk genoeg, want ze hanteren verschillende tarieven. Van tevoren lichtte ik even de kassajuffrouw in, daarna ging Malek met haar in gesprek. In kleine zinnen is het hem uiteindelijk gelukt. Ik zag hem "groeien" toen hij het goed geregeld had.'

INFORMELE KANALEN

Als je ergens hulp bij nodig hebt of gezellig wilt kletsen, dan klop je aan bij familie, vrienden of de bureu. Ook het vinden van een baan of huis verloopt in Nederland vaak via deze informele kanalen. Maar wat als je kennissenkring nog maar heel klein is omdat je pas kort in Nederland bent? Dan wordt het lastiger om dingen te regelen en ligt sociaal isolement op de loer. Daarom besteden we met Taal in Beweging veel aandacht aan het uitbreiden van het sociale netwerk.

Gerrit heeft nog veel plannen om met Malek op pad te gaan. Maar eerst volgt de kennismaking met zijn buurvrouw. 'Malek vindt biljarten leuk. Misschien kent zijn buurvrouw wel iemand uit het dorp die wij daarvoor kunnen benaderen. Het zou toch mooi zijn als hij een maatje vindt die een keer in de week met hem een potje wil biljarten.'

Noot van de redactie: inmiddels heeft Malek met zijn buurvrouw kennisgemaakt én heeft hij het telefoonnummer gekregen van een potentieel 'biljartmaatje'.

10 GOUDEN NETWERKTIPS

Fatma: 1 Gebruik ieder contact met Nederlanders. Praat en vraag. Misschien kan iemand je niet helpen, maar heeft hij wel een nichtje die dat wél kan. 2 Als je mensen iets ziet doen wat jij ook leuk vindt, stap op ze af en vraag hoe ze daar zijn gekomen. Rolmodellen stimuleren. 3 Onthoud: het komt altijd van twee kanten. Wees ook geïnteresseerd en nieuwsgierig naar anderen.

Maya: 4 Probeer als taalcoach zoveel mogelijk buitenshuis af te spreken. In het buurthuis bijvoorbeeld. Niet incidenteel, maar meerdere keren. 5 Besef dat je als vluchteling veel te vertellen hebt. Dat hoeft niet jouw vluchtverhaal te zijn, maar vertel over het land waar je vandaan komt. Dat vinden veel mensen interessant. 6 Bedenk dat de meeste mensen

in Nederland heel aardig zijn. Vraag hen om simpele hulp. 7 Voor de vluchtelingen met schoolgaande kinderen: reageer op oproepen die vaak vanuit de basisschool komen. Vaak zijn dat activiteiten waar niet zoveel taalkennis voor nodig is.

Gerrit: 8 Probeer als taalcoach altijd alert te zijn op het uitbreiden van een netwerk.

Waar liggen mogelijkheden? Zo oefen ik nu met Malek telefoongesprekken, omdat hij dat zo moeilijk vindt. 9 Vergeet het voorwerk niet: investeer in een vertrouwensband met de vluchteling die je begeleidt.

Ruty: 10 Sta ervoor open dat iemand je helpt. Het is makkelijk om te denken: 'Laat mij maar alleen.' Maar dat helpt je niet verder.

Vanavond viert Mehmet zijn verjaardag. Hij wil het op zijn Nederlands doen, dus er is een kring en er zijn gebakjes. Mokka's, slagroomsoezen, moorkoppen, dat werk. Er is volop Senseo en er zijn, behalve Mehmet en zijn vrouw Bouchra, alleen maar oudere autochtonen. Dat is nog eens integratie, denk ik, terwijl ik een hapje neem van zo'n ouderwets schuimgebakje, waar mijn ouders zo'n hekel aan hadden omdat het zo Hollands burgerlijk was.

Bouchra en Mehmet wonen nu een jaar bij ons in het dorp. Wij, mijn vrouw Mariska en ik, zijn hun taalcoaches. Coachen betekent ouwehoeren, zoveel mogelijk ouwehoeren, over alles wat los en vast zit. Dat gaat van HEMA tot Jip en Janneke, van Wilders tot stroopwafels, van draaiorgels tot windmolens tot 's avonds gordijnen openlaten. Mehmet en Bouchra vinden Nederlanders, in tegenstelling tot Nederlanders zelf, heel aardig. Wij denken altijd maar dat ons land vol zit met chagrijnige egoïstische zuurpruimen, maar dat is absoluut niet waar. Bouchra en Mehmet hebben ons geleerd door hun ogen naar Nederland te kijken.

Nu is het tijd voor kaas, worst, bier en wijn. Mehmet gaat rond met de schalen. Na vijf minuten zit iedereen al aan zijn taks, hij serveert veel te snel. 'Je moet het toch echt zuiniger doen', adviseer ik. 'Niet met die Arabische gastvrijheid.' Het is, Mehmet verstaat het best, tegen dovemansoren gesproken. Hij gaat maar door, gasten mag het, op zijn verjaardag, aan niets ontbreken. Eigenlijk had Mehmet ook een paar echte zuurpruimen moeten uitnodigen, een paar van die mensen die hun beeld van Nederland baseren op de media en op kringgesprekken op hun eigen verjaardagsfeestjes. Binnen een minuut zouden Mehmet en Bouchra deze mensen op andere gedachten brengen. Bouchra zou alleen maar even, met haar zangerige, lage, Duizend-en-een-nachtstem hoeven zeggen: 'Jij bent een zoeoeoeerpraum.'

Vincent Bijlo is cabaretier, columnist, muzikant, schrijver én taalcoach.

FOTOGRAFIE: JURJEN ALKEMA

VINCENT BIJLO

ONLINE OEFENEN

Jan (60) en Abbas (32) • Regio Dordrecht • 4 maanden geleden kennismemaakt • Contact: eens per week via Skype

TEKST SOMAJEH GHAEMINIA FOTOGRAFIE OLGA SIMONENKO

'Makkelijker gezegd dan gedaan, een kroon op je werk, oefening baart kunst!' Zomaar wat uitdrukkingen die de Iraanse Abbas heeft geleerd van de bevlogen Jan. Zijn lach landt via het computerscherm op Jans keukentafel. Wekelijks zit Jan hier heel wat uurtjes te skypen met Abbas. Ze analyseren een televisieprogramma dat ze eerder die week hebben bekeken. Als vanzelf ontstaan er mooie discussies over geschiedenis, politiek en cultuur. 'Van *Boer Zoekt Vrouw* tot *Tegenlicht*, we bespreken alles en schuwen niets', zegt Jan. Rond 22.00 uur loggen ze uit, heel wat nieuwe inzichten én Nederlandse woorden en uitdrukkingen rijker.

Jan ontmoette Abbas tijdens een training voor taalcoaches. 'Toen ik hoorde dat Abbas in Iran rechten had gestudeerd, raakte ik onmiddellijk nieuwsgierig. Want ook ik heb een juridische achtergrond.' Abbas, die bezig is zijn staatsexamen te behalen: 'Ons eerste contact was via de mail. Het ging heel zakelijk en formeel, echt als twee advocaten.'

In gesprek via Skype

Jan begon een Skypegroep toen zijn eerste cliënt die hij begeleidde naar Den Haag verhuisde. 'Dat vonden we allebei heel jammer. We besloten via Skype toch contact te houden. Het bleek een ontzettend handige en

leuke manier.' Iedere woensdagavond spreekt Jan met vier leden van deze 'Dutch Online Academy' af op Skype. Het groepje vluchtelingen gaat onder begeleiding van Jan met elkaar in gesprek. Jan: 'Voor mij was snel duidelijk: Abbas hoort ook bij de groep!'

Presenteren voor een groep

Maar Jan en Abbas doen meer dan alleen skypen. Samen maakten ze een Facebookpagina, waarop de leden van de Skypegroep boekrecensies en andere verhalen publiceren, en

hebben namelijk ook nog hun eigen taalcoach, met wie ze een-op-een oefenen.'

'Veel Nederlanders houden afstand wanneer ze een buitenlander ontmoeten', zegt Abbas. 'Jan niet. Hij wil alles weten en ons helpen. Hij en de andere taalcoaches zijn engelen. Door hen blijf ik wakker en optimistisch.'

De wil om te ontwikkelen

Jan bewondert Abbas' doorzettingsvermogen en de ijver om Nederlands te leren. 'Gevlucht uit Teheran, een stad

'VAN BOER ZOEKT VROUW TOT TEGENLICHT, WE BESPREKEN ALLES EN SCHUWEN NIETS'

daarmee meteen hun Nederlands op schrift oefenen. En daar blijft het niet bij. Want Jan neemt regelmatig een groepslid mee naar een training voor taalcoaches. 'Daar vertellen ze over hun achtergrond en ervaringen. Presenteren voor een groep, ook dat oefenen we in de Academy', zegt Jan met een knipoog. 'Deze online bijeenkomsten geven een extra stimulans. Alle andere leden van de groep

met 20 miljoen inwoners, woont hij nu in een klein dorp. Dat is even wennen. De wil om je zo te willen ontwikkelen, terwijl je verscheurd in een land terecht komt waar je de taal niet spreekt, dat vind ik heel knap.'

Op verzoek van geïnterviewde is de naam van Abbas gefingeerd. Hij wil tevens niet op de foto, omdat hij vreest voor zijn veiligheid en die van zijn familie in Iran.

Buiten de zorgboerderij dragen de bomen bloesem. De boerderij stond de afgelopen maanden ook binnen in het teken van bloei. Daar wonnen Birmese vluchtelingen aan zelfvertrouwen.

TEKST ANNEMIEKE VAN DER POL FOTOGRAFIE GOEDELE MONNENS

Aan tafel gaan de koffiemokken en een schaal met beboterde ontbijtkoek van hand tot hand. Onder de tafel dartelen kleine kinderen. Op deze prille lentedag treffen acht Birmese vluchtelingen elkaar op zorgboerderij Heidewaard in het Gelderse Waardenburg. Andere vrijwilligers van de boerderij en eigenaren Hendrik en Hennie Simonsz schuiven ook even aan. De taken wachten, maar eerst drinkt iedereen gezamenlijk koffie.

Nederlanders leren kennen

Op de boerderij oefenen de Birmezen met hun taalcoaches iedere week de Nederlandse taal tijdens het uitvoeren van agrarisch en huishoudelijk werk. Zo leren zij de taal in de praktijk en maken zij tegelijkertijd ook kennis met andere Nederlanders. Want dat zijn twee grote obstakels, zo ondervonden de vluchtelingen in 2010 na hun aankomst in Nederland. Toen kwamen zij hier op uitnodiging van de Nederlandse overheid, nadat zij jarenlang onder erbarmelijke omstandigheden in vluchtelingenkampen woonden. Ze zijn uit Birma gevlucht, tegenwoordig Myanmar genoemd. Sommigen, zoals Cherry Win en Paw Nel, kregen die uitnodiging al enkele jaren eerder. Vrijwilliger Benita Koemans is een van de taalcoaches die een-op-een met de vluchtelingen oefent. 'Het is heel moeilijk om Nederlands te leren uit een boekje. Maar hier komt, tijdens een

Van links naar rechts: Km Aung (48), Taklee Htoo (23), Paw Nel (59), Bee Thu (25), Mee Ngae (50).

De boerderij op

Ehkler Htoo (links): 'Met mijn taalcoach oefen ik Nederlands. Op school leer ik alleen maar de theorie.'

Cherry Win: 'In mijn land gaat alles met de hand of met dieren, hier gebeurt al het werk met machines.'

Hennie Simonsz: 'Km Aung kwam zelf met het voorstel een weefgetouw te maken. Een goed teken!'

Eigenaar Hendrik Simonsz in gesprek met Ta Saa.

Paw Nel: 'Eieren: een van de moeilijkste woorden in het Nederlands.'

Taklee Htoo: 'Omdat mijn zoontje tegen mij al in het Nederlands praat, probeer ik de taal ook met hem te oefenen.'

Cherry Win: 'Al mijn dromen zijn voor mijn zoon. Hier komt hij vast goed terecht.'

Paw Nel (midden): 'In het vluchtelingenkamp waren we arm en mochten we niet naar buiten. We waren niet vrij.'

Taklee Htoo: 'Ik wil goed leren naaien. Misschien kan ik dan later een klein winkeltje openen.'

Taalcoach Benita Koemans over het werk op de boerderij: 'Het gaat niet zozeer om de handelingen, maar om de gesprekken die daarbij ontstaan.'

naaiwerkje of het schillen van de aardappelen, vanzelf een gesprek op gang. Dan praten we bijvoorbeeld over onze verschillende manieren van koken. Op die manier oefenen we spelenderwijs de taal.'

Snijboontjes snip-pe-ren

Hendrik Simonsz heeft de vluchtelingen de laatste maanden zien opbloeien: 'Veel van hen vereenzaamden thuis. Omdat ze de taal nog niet goed spreken, praten ze ook niet zo snel met de buurman. "Ik heb op de boerderij al meer gepraat dan in die zeven jaar in Nederland", zei Paw Nel laatst.' Op de tafel liggen kleurige sjaals en dekens die de vrouwen in de afgelopen weken maakten. Laatst voorzagen ze de kleuters van de plaatselijke basisschool van nieuw gestikte verfschorten. Hennie Simonsz: 'Veel vluchtelingen zijn nog aan het verwerken wat ze

allemaal hebben meegemaakt. Sommigen vragen zich af wat ze nog betekenen, hier in Nederland.' Ze glimlacht: 'Soms kan iemand heel gelukkig worden van snijboontjes snipperen. Hoewel ik dat woord al vaak heb moeten herhalen: snip-pe-ren.'

Zekerder worden

De Birmese mannen snipperen minder, en houden zich meer bezig met reparatieklussen en de dieren op de boerderij. Uiteindelijk is het doel dat mensen doorstromen, naar een stage, baan of onbegeleid vrijwilligerswerk. Vluchteling Cherry Win (43) begon onlangs met een naaicursus, omdat ze op de boerderij ontdekte hoe leuk ze dat vindt. 'Ik merk dat mijn Nederlands vooruitgaat, dat ik zekerder word. Ik zat veel thuis en leerde daardoor ook de taal niet. Hier voel ik me vrij en ben ik niet bang om fouten te maken.'

Gluren bij de burenen

Door het hele land zijn slimmigheden bedacht om het project nog beter uit te voeren. En waarom het wiel steeds opnieuw uitvinden? Daarom nemen we eens een kijkje in de keuken van de burenen.

TEKST STEFFIE VAN GILS FOTOGRAFIE GOEDELE MONNENS

VRIJWILLIGERS VOEREN KOPPELINGSGESPREK

Deelnemers en taalcoaches worden op basis van interesses en ambities aan elkaar gekoppeld. Hiervoor worden belangrijke intakegesprekken gevoerd, die een hoop werk kosten. 'Zeker omdat we veel gesprekken bij de deelnemers thuis doen', vertelt projectleider Eva Gelting uit Schiedam. Voorheen voerde ze alle gesprekken zelf, maar het werd te druk. Eva: 'Op sommige locaties houden ze de gesprekken voortaan op kantoor. Dat bespaart tijd, maar je verliest zo ook persoonlijk contact. Dat vond ik zonde. Als je bij mensen thuiskomt, leer je iemand toch beter kennen. Er zijn nu hiervoor drie vrijwilligers getraind, die meer tijd hebben om de gesprekken te voeren.'

Op naar de 50PlusBeurs

Volgende gemotiveerde vrijwilligers vinden kan een hele uitdaging zijn. In de gemeente Haarlemmermeer voert VluchtelingenWerk ieder najaar een wervingsactie om nieuwe vrijwilligers aan te trekken. Advertenties in lokale media en een stand op de 50PlusBeurs leveren gemiddeld zo'n dertig nieuwe aanmeldingen op.

DIGITAAL OP DE HOOGTE BLIJVEN

Als taalcoach wil je op de hoogte blijven van wat er speelt, zowel landelijk als regionaal. Maar om nou alle veranderende regels te gaan doorploeteren... Daarom ontvangen taalcoaches in de regio Rotterdam eens in de twee maanden een digitale nieuwsbrief die speciaal op hen is afgesteld.

Verwijzingen naar nuttige websites en instanties staan erin, net als informatie over het voor vluchtelingen verplichte inburgeringsexamen en hoe mensen zich daarvoor kunnen aanmelden. De nieuwsbrief bevat ook informatie over andere diensten, bijeenkomsten en projecten van VluchtelingenWerk die nuttig kunnen zijn voor vluchtelingen. Ondersteuning bij het zoeken van werk, bijvoorbeeld, of hulp bij budgettering.

OV op het menu

De 'menukaart' die in Oost-Brabant werd gemaakt om tijdens het taaltraject als leidraad te dienen, wordt inmiddels landelijk gebruikt. De kaart behandelt een veelheid aan onderwerpen, bijvoorbeeld: hoe werkt het Openbaar Vervoer? Hoe pin je bij de bank? En wat zijn feestdagen in Nederland?

RONDLEIDING DOOR SOCIALE WERKPLAATS

Veel deelnemers van Taal in Beweging gaan bij een sociale werkplaats aan de slag, meestal met behoud van uitkering en vaak als opstapje naar ander werk. Toch hangt er een negatieve beeldvorming omheen, merkten ze in Hoofddorp.

Om vooroordelen over de sociale werkplaats weg te nemen, organiseren ze nu informatiemiddagen. Medewerkers van

de lokale werkplaats geven taalkoppels een rondleiding door het complex en geven informatie. Door uit te leggen hoe de werkplaats hen vooruit kan helpen, hopen de initiatiefnemers bij te dragen aan een positieve houding tegenover de werkplaatsen. Het slaat aan: voor de laatste informatiemiddag meldden meer dan veertig mensen zich aan.

NETWERKBOEKJES

Tijdens het traject ontmoeten deelnemers allerlei contactpersonen. Maar hoe onthoud je al die namen en adressen? In de regio Amsterdam worden er daarom netwerkboekjes uitgedeeld. In dit boekje kunnen deelnemers al de gegevens van contacten kwijt. Zo hebben ze altijd hun netwerk bij de hand.

Tip: samenwerken met ROC's

Marianka Finke, projectcoördinator in Oss: 'We werken heel nauw samen met taaldocenten van het ROC. We hebben met hen afgesproken dat zij mensen direct naar ons doorverwijzen voor extra ondersteuning als zij zien dat iemand dreigt vast te lopen. Dat werkt heel goed!'

LIEVER PAPIER
ROELOF DUURSEMA,
PROJECTLEIDER REGIO
HAARLEMMERMEER:
'WE WAREN DRUK
BEZIG ALLE INFORMATIE
TE DIGITALISEREN,
MAAR MERKTEN DAT
MENSEN TOCH LIEVER
LEZEN VAN PAPIER.
DAAROM KRIJGEN ALLE
DEELNEMERS VAN ONS
WEER EEN INWERKMAPJE
OP PAPIER.'

Samen met de taalcoach de krant uitpluizen.

V.l.n.r.: meneer Mouradjan, Ellen, Sjoukje, mevrouw Mouradjan.

NEDERLAND VERKENNEN

Meneer Mouradjan (66) en Sjoukje Scheepvaart (61), mevrouw Mouradjan (55) en Ellen de Bruijn (57) • Emmen • taalkoppels sinds 9 maanden • contact: één keer in de week

TEKST MAAIKE VEENJE FOTOGRAFIE OLGA SIMONENKO

'Alles is hier anders', vertelt mevrouw Mouradjan. Ze vluchtte twee jaar geleden uit Syrië en woont sinds die tijd met haar man in Nederland. 'Vrouwen in vrolijk gekleurde kleding, overal naartoe op de fiets, een nummertje trekken in de rij bij de bank: het was allemaal nieuw voor mij', vertelt ze. 'Net als al die brieven op de mat. In Syrië sturen alleen vrienden en familie elkaar post. Het verbruik van bijvoorbeeld elektriciteit wordt daar gewoon aan de deur afgerekend. Hier krijg je voor alles een officiële brief thuisgestuurd, vol met moeilijke woorden.'

Niet alleen woordjes leren

Vluchtelingen die naar Nederland komen, vallen vaak van de ene verbazing in de andere. Gelukkig krijgt mevrouw Mouradjan hulp van haar taalcoach Ellen. Samen hebben ze keihard gestudeerd voor het inburgeringsexamen: mevrouw Mouradjan slaagde in één keer. Geen reden voor het koppel om de samenwerkingen te stoppen. 'De begeleiding van een taalcoach gaat verder dan Nederlands leren alleen', vertelt Ellen. De twee zitten dan ook niet alleen thuis woordjes te studeren. 'Nederland is zó fijn voor vrouwen', vindt mevrouw Mouradjan, die in Syrië aan huis was gekluisterd. Zij en Ellen gaan er daarom vaak met zijn tweeën op uit: ze gaan bijvoorbeeld samen naar

de markt of brengen een bezoekje aan de bibliotheek.

Ellen: 'Ze is heel ondernemend en wil alles uitproberen. Nu ze de taal redelijk onder de knie heeft, kan ze zich steeds beter alleen redden en heeft ze minder begeleiding nodig. Zo wilde ze graag op zwemles. Voor haar is het een hele klus om uit te zoeken hoe ze zich moet inschrijven, voor mij is het maar een kleine moeite. Met dat soort dingen help ik haar dan nog een handje.'

Totaal onbekend alfabet

De samenwerking tussen meneer Mouradjan en Sjoukje ziet er heel

'Er worden allerlei activiteiten georganiseerd om mensen met elkaar in contact te brengen. In buurthuizen bijvoorbeeld. Je moet dat alleen wel weten. Daar hebben veel deelnemers gewoon een "Nederlander" voor nodig', vult Ellen aan.

Klussen met andere mannen

Daarom ging Sjoukje met meneer Mouradjan op pad om een leuke hobbyclub te vinden. Hij houdt er namelijk van met zijn handen bezig te zijn en heeft met hulp van Sjoukje een plek gevonden waar hij samen met andere mannen kan klussen. De afgelopen

'DE BEGELEIDING GAAT VERDER DAN ALLEEN NEDERLANDS LEREN'

andere uit. Hij heeft meer moeite met de taal. Het alfabet dat wij gebruiken was voor hem nog totaal onbekend. 'Meneer Mouradjan moet echt helemaal opnieuw beginnen. Met lezen en schrijven zijn we dan ook niet bezig. We richten ons vooral op de uitspraak, zodat hij in ieder geval kan begrijpen wat er wordt gezegd. Contact met andere, Nederlandssprekende, mensen is daarom belangrijk', legt Sjoukje uit.

jaren heeft het echtpaar, dat al 34 jaar samen is, Nederland steeds een beetje beter leren kennen. Toch hebben ze nog plannen genoeg. Autorijden, computerles: het prijkt nog allemaal op het verlanglijstje van de Mouradjans. Na vandaag kan het paar weer een ervaring afvinken: een bezoekje aan de oer-Hollandse Keukenhof.

De Mouradjans wilden liever niet met hun voornaam in het magazine komen.

Het begint met

taal

2 DE TAALCOACH ALS GIDS IN DE SAMENLEVING

Wiel Honings: 'De taalcoach en overige vrijwilligers van VluchtelingenWerk zijn een belangrijke gids in de samenleving. De taalcoach is een waardevolle aanvulling op de officiële inburgerings- en re-integratietrajecten. Nederland is een ingewikkeld land en al moeilijk genoeg voor Nederlanders. Des te moeilijker is het zeker voor vluchtelingen die uit heel andere culturen komen.'

Petra de Klein: 'Als Nederlander weet ik hoe de sociale kaart eruit ziet. Ik weet waar ik moet zijn als ik nieuwe mensen wil leren kennen, bij welke instanties ik moet aankloppen als ik hulp nodig heb. Maar een vluchteling die net hier is, weet niet waar hij moet zoeken. De taalcoach is de aangewezen persoon om de vluchteling wegwijs te maken en zorgt ervoor dat bijvoorbeeld de inburgering sneller verloopt.'

Janice Sequeira: 'Met mijn taalmaatje oefen ik gesprekken, bijvoorbeeld als ze naar de dokter moet. Daarin geeft ze aan wat ze moeilijk vindt, en ik help haar.'

Harry Faassen: 'De taalcoach is een breekijzer om bij contacten in de maatschappij te kunnen komen. Hij kan over gewoontes vertellen, al is het maar wanneer de winkels hier open zijn. Zaken die voor ons normaal zijn, maar waar een nieuweling niets van weet.'

Edith Langen: 'Een gemeente kan niet de gids zijn. Maar we vinden het uiteraard belangrijk dat burgers – Nederlanders en vluchtelingen – elkaar leren kennen, en op die manier dat wat ze in de inburgeringscursus hebben geleerd in de praktijk kunnen brengen.'

Als taalcoach, gemeenteambtenaar, of betrokken sponsor hebben verschillende samenwerkingspartners tijd en energie gestoken in ons taalcoachproject. Waarom doen ze dat?

TEKST SOMAJEH GHAEMINIA FOTOGRAFIE TON ZONNEVELD, GOEDELE MONNENS, KLAAS FOPMA

blijkt ook dat deelnemers meer gemotiveerd zijn om verder te gaan met Nederlands te leren.'

Edith Langen: 'Helemaal waar! Zonder taal is er geen communicatie in de straat, de buurt en in de wijk. Natuurlijk kan een vluchteling ook zonder een taalcoach slagen voor zijn inburgeringsexamen. Maar om te kunnen slagen in de samenleving is een taalcoach cruciaal.'

Wiel Honings: 'Om te kunnen integreren in de Nederlandse samenleving is taal de sleutel. Ook de politiek eist nu dat nieuwkomers die een bijstandsuitkering willen ontvangen voldoende Nederlands beheersen. Zonder taalbeheersing is het moeilijk om contact te leggen met je omgeving. Door gebrekkige taalvaardigheden kunnen onnodig misverstanden, problemen en conflicten ontstaan en is het moeilijk om betaald of onbetaald werk te krijgen. Taal is de sleutel tot zelfredzaamheid. Hoe kun je bijvoorbeeld een arts bezoeken zonder de taal machtig te zijn?'

WIE IS WIE?

Harry Faassen, lid van Rotary Club Oss en sponsor van het taalcoachproject

Edith Langen, kwaliteitsmedewerker Dienst Werk en Inkomen gemeente Oss. De gemeente subsidieert al jaren onze taalcoachprojecten.

Janice Sequeira, twee uur per week taalcoach in Rotterdam

Petra de Klein, landelijk projectleider Taal in Beweging, VluchtelingenWerk Nederland.

Wiel Honings, beleidsmedewerker Welzijn gemeente Maasgouw, werkt intensief met ons samen in het taalcoachproject Taal in Beweging.

1 TAAL IS DE SLEUTEL

Janice Sequeira: 'Mijn taalmaatje is gevlucht uit Somalië. Ze heeft nog niet zo lang Nederlandse les, ze spreekt nog niet goed Nederlands. Maar iedere week zie ik vooruitgang. Ze verbetert nu zelfs haar zoontje. Voor haar is het de sleutel naar begrip, naar zich thuis voelen in Nederland.'

Harry Faassen: 'Tijdens ons lenteconcert hebben wij vorig jaar geld ingezameld voor het project Taal in Beweging van VluchtelingenWerk. Een belangrijk project, naar onze mening. Want zonder taal ontstaan er misverstanden. Je bent in niemandsland.'

Petra de Klein: 'Uit onderzoek weten we dat de meerwaarde van de taalcoach zit in het toepassen van de taal in de praktijk. Je kunt uit boeken leren, maar een taal wordt nooit eigen gemaakt zonder het echt te oefenen. De taal oefenen is een verdieping van de Nederlandse les. De vluchteling krijgt meer zelfvertrouwen, de spreekvaardigheid neemt toe en dat komt zelfredzaamheid weer ten goede. Uit onderzoek

3 GOED DOORVERWIJZEN IS HET HALVE WERK

Edith Langen: ‘Dat is een heel belangrijke reden. De taalcoach moet wel goed getraind zijn in het doorverwijzen en de sociale kaart kennen. In dit project is die kennis goed gewaarborgd.’

Harry Faassen: ‘Ik heb een tijd in de Elzas gewoond en gewerkt. Ik moest uitvogelen bij welk loket ik moest zijn voor allerlei vergunningen. Gelukkig sprak ik Frans. Maar als je de taal niet spreekt, is de begeleiding van een taalcoach van levensbelang.’

Wiel Honings: ‘Ik merk dat vluchtelingen een drempel ervaren richting de gemeente en instanties voor geestelijke gezondheidszorg en maatschappelijk werk. Terwijl de problematiek waar ze mee kampen vaak heftig is, denk aan psychische en financiële problemen. Ik zie dat vrijwilligers van VluchtelingenWerk cruciaal zijn om vluchtelingen te helpen die drempels te overwinnen.’

Petra de Klein: ‘Onze taalcoaches worden getraind in het signaleren van problematiek. Ze gaan nooit zelf op de stoel van hulpverlener zitten, maar weten wel waar ze naartoe kunnen verwijzen voor hulp.’

4 EEN FRISSE KIJK OP DE WERELD

Petra de Klein: ‘Omdat dit project slechts twee uur per week vraagt, wordt een heel diverse groep vrijwilligers aangeboord. Jong, oud, student of werkenden met een gezin: er ontstaan zoveel mooie verbindingen tussen mensen die elkaar anders misschien niet hadden ontmoet.’

Janice Sequeira: ‘Als ik bij mijn maatje binnenkom, dan is ze altijd vrolijk, gemotiveerd en positief. Ze praat enthousiast over de Nederlandse samenleving. Daardoor heb ik een ander beeld van vluchtelingen dan ik had. Ik dacht dat ze het moeilijker zouden hebben.’

Harry Faassen: ‘Niet alleen leert een Nederlandse taalcoach

via zijn cliënt iets over andere culturen, hij wordt ook gedwongen door een andere bril naar zijn eigen, Nederlandse cultuur te kijken. Waarom doen wij hier de dingen zoals we ze doen?’

Wiel Honings: ‘Ik werk al sinds 1988 met vluchtelingen. Ik vind het nog steeds zeer boeiend. Je leert je eigen waarden en normen relativeren. Het verruimt echt je horizon. Net als voor veel vluchtelingen is het ook voor steeds meer Nederlanders moeilijk om een betaalde baan te krijgen. Het verrichten van vrijwilligerswerk – bijvoorbeeld als taalcoach – is een zinvol alternatief en komt de integratie en wederzijds begrip en respect ten goede.’

5 ORIËNTATIE OP STUDIE OF WERK

Petra de Klein: ‘Taalcoaches kunnen met hun cliënt praten over opleiding en werk in het land van herkomst en de dromen voor de toekomst. Ze helpen de vluchteling op een rij krijgen waar de eerste behoeftes zijn, om daarna de koppeling te maken naar andere projecten gericht op (vrijwilligers)werk van VluchtelingenWerk, of naar iemand in hun eigen netwerk.’

Edith Langen: ‘Als gemeente hebben wij minder rechtstreeks contact met de klant dan een vrijwilliger van VluchtelingenWerk. De vrijwilligers kunnen dus goed doorverwijzen naar bijvoorbeeld scholingstrajecten of werkmogelijkheden. De vrijwillige coach werkt aanvullend op ons professionele aanbod. Een goede doorverwijzing zorgt voor een snelle oplossing van een mogelijk probleem.’

Wiel Honings: ‘In Maasgouw heb ik recent onderzoek gedaan naar de resultaten van het inburgerings- en re-integratiebeleid vanaf 2007. Hieruit blijkt hoe belangrijk taalverwerving is. Als gemeenten onvoldoende hierin investeren bestaat binnen niet al te lange tijd de helft van het cliëntenbestand van sociale zaken uit vluchtelingen. Dit is toch niet wat we willen? Het inburgeringsexamen is slechts een minimale basis voor zelfredzaamheid.’

Men spreekt van één **lot**... en verschillende **loten**
Maar het meervoud van **pot** is natuurlijk geen **poten**
Zo zegt men ook altijd: één **vat**... en twee **vaten**
Maar zult u ook zeggen: één **kat**... en twee **katen**?

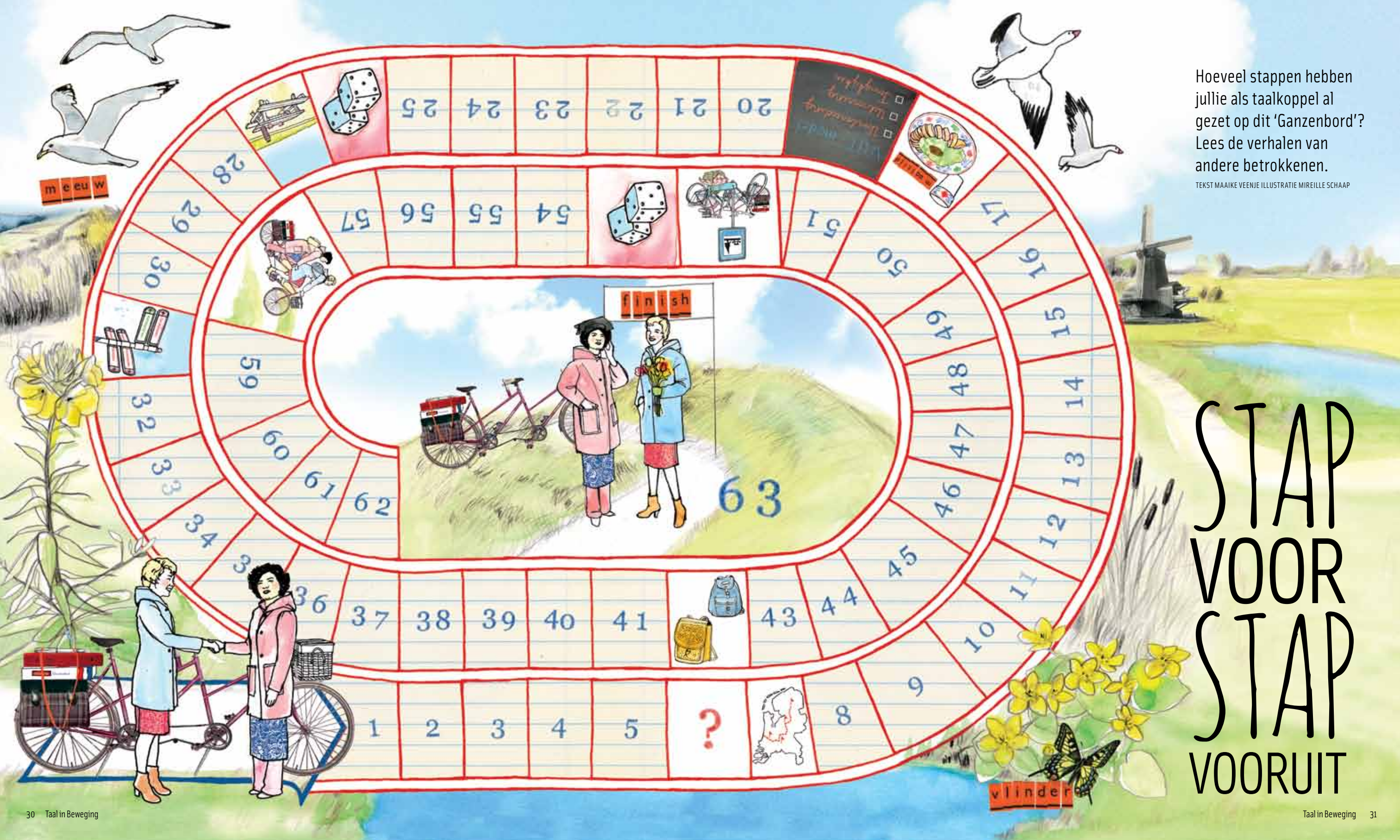
Laatst ging ik **vliegen**, dus zeg ik... **vloog**
Maar zeg nou bij **wiegen** beslist niet... ik **woog**!
Want **woog** is weer afkomstig van: **wegen**
Maar is dan ik **loog** een vervoeging van **leggen**?

Wat hoort er bij **zoeken**? Jazeker... ik **zocht**
En nu zegt u bij **vloeken** dus logisch: ik **vlocht**?
Welnee toch, want **vlocht** komt van **vlechten**
En toch is **hoch** niet afkomstig van **hechten**

En bij **lopen** hoort **liep**, maar bij **kopen** geen **kiep**
En evenmin zegt men bij **slopen**: ik **sliep**
Want **sliep**, dat weet u, dat komt weer van **slapen**
Maar fout is natuurlijk ik **riep** bij het **rapen**
Want **riep** komt van **roepen**, ik hoop dat u het weet
En dat uw anderstalige geen vervoeging vergeet

Want de verleden tijd van **roepen** blijft altijd **riep**
Maar je vergist je als je bij **poepen** zegt ‘.....’

Van dit gedicht doen verschillende versies de ronde. Vermoedelijk is het gebaseerd op een gedicht van Gerard Nolst Trenité (1870-1946). Omdat het zo goed weergeeft hoe lastig de Nederlandse taal in elkaar zit, wordt het gedicht regelmatig voorgedragen tijdens bijeenkomsten van Taal in Beweging.

Hoeveel stappen hebben jullie als taalkoppel al gezet op dit 'Ganzenbord'? Lees de verhalen van andere betrokkenen.

TEKST MAAIKE VEENJE ILLUSTRATIE MIREILLE SCHAAP

STAP VOOR STAP VOORUIT

‘GEFELICITEERD! JE HEBT MET ELKAAR KENNISGEMAAKT. GA MET JE CLIËNT 5 STAPPEN VOORUIT OP HET SPELBORD’

KENNISMAKING EN KOPPELING

Yasmin Katibai (31) uit Hoofddorp voert koppelingsgesprekken

‘De klik tussen deelnemers en hun coach is erg belangrijk. Als die klik ontbreekt, gaat de samenwerking niet werken. Daarom doen we ons best ervoor te zorgen dat de koppels goed bij elkaar passen. Taalcoaches werven we bijvoorbeeld via internet of advertenties in lokale kranten. Potentiële coaches worden uitgenodigd op een intakegesprek. Ik vraag hen dan onder andere naar hun motivatie

om bij VluchtelingenWerk aan de slag te gaan. In aanraking komen met andere culturen is een reden die vaak wordt genoemd. Ook willen de coaches vaak “iets doen”, nu de houding ten opzichte van allochtonen zo is verhard. Tijdens het intakegesprek kunnen taalcoaches hun voorkeur aangeven. Sommigen willen liever een vrouw begeleiden, zoeken iemand die in de buurt woont of vinden het extra leuk om een deelnemer te begeleiden die een gezin heeft. Sommige “eisen” zijn heel specifiek. Zo vroeg een gepensioneerde docent of hij aan een cliënt gekoppeld kon worden die in het land van herkomst had gestudeerd. Het leek hem leuk om zijn cliënt te helpen bij het leren voor een Nederlandse studie. Met deze, en veel meer verzoeken, proberen mijn collega’s en ik zoveel mogelijk rekening te houden. Ook de wensen van de cliënt vergeten we niet. De doelen die deelnemers willen behalen lopen erg uiteen. Oudere vluchtelingen hebben vaak vooral behoefte aan hulp bij praktische zaken: hoe regel je iets bij de gemeente? Wat zeg je tegen een marktkoopman? Jongeren krijgen de taal meestal sneller onder de knie. Zij willen bijvoorbeeld alleen hun uitspraak perfectioneren of meer leren over de grammatica. Op basis van al die wensen worden de koppels op papier aan elkaar gematcht. Het is altijd een bijzonder moment wanneer ik ze voor het eerst samen zie. Het fijnste is natuurlijk als ik dan merk: dit zit goed.’

EVALUEREN TUSSENDOR EN AAN HET EINDE

Wilma van Engeldorp Gastelaars (62) uit Amsterdam voert intake- en koppelingsgesprekken

‘Wanneer de taalkoppels een stuk of zes keer bij elkaar gekomen zijn, is het tijd voor de tussentijdse evaluatie. Aan de hand van een formulier kijken we hoe de samenwerking verloopt. Het effect van een taalcoach is lastig meetbaar, maar mijn collega’s en ik proberen een idee te krijgen van de vorderingen. Niet alleen op het gebied van taal. We vragen de vluchtelingen bijvoorbeeld ook of ze zekerder van zichzelf zijn geworden. Meestal blijkt uit zo’n gesprek dat het koppel

tevreden is en dat ze samen verdergaan, maar soms bespreken we de problemen waar ze tegenaan lopen. Dat de vluchteling een aantal afspraken heeft gemist of zich bijvoorbeeld niet goed kan concentreren. Ik probeer te achterhalen waar dat vandaan komt. Er kunnen namelijk verschillende oorzaken zijn. Vluchtelingen hebben vaak veel zorgen. Ze zitten misschien wel in een lastige gezinsherenigingsprocedure of hebben problemen op financieel gebied. Ook kan het zijn dat de cliënt gewoon veel moeite heeft met leren. Dat je een boek van

voor naar achter doorleest is voor ons vanzelfsprekend, maar lang niet voor elke vluchteling. Na een halfjaar nemen we opnieuw contact op met de taalkoppels voor de eindevaluatie. Ik merk dat de maatjes en de coaches het fijn vinden om een soort afronding te hebben. Binnen een halfjaar bouwen de koppels een band op en het is voor taalcoaches soms lastig om hun cliënt los te laten. Dat hoeft trouwens lang niet altijd, de koppels besluiten vaak om de samenwerking te verlengen of gewoon als vrienden contact te blijven houden.’

‘JULLIE KUNNEN AL HELE GESPREKKEN MET ELKAAR VOEREN. GA SAMEN 10 STAPPEN VOORUIT.’

DE TAAL LEREN

Wilma Roeleveld (50) uit Nieuw-Vennep is taalcoach

‘Mijn taalmaatje Muna uit Somalië spreekt al een aardig woordje Nederlands. We kunnen inmiddels samen hele gesprekken voeren. Over onze kinderen bijvoorbeeld, die ongeveer even oud zijn. Toch komt zo nu en dan naar voren hoe belangrijk het is om de taal écht onder te knie te krijgen en ook te begrijpen. Op een doktersrecept had Muna bijvoorbeeld het woordje “maaltijd” ontcijferd: maar moet die pil nu voor, tijdens of juist na het eten? Muna’s man en kinderen spreken al een stuk beter Nederlands en kunnen haar helpen, maar het is heel belangrijk dat ze het zelf ook kan. Dat zal haar wereld enorm vergroten. Muna doet erg haar best, want zij weet ook dat je pas onafhankelijk kunt zijn als je de taal kent.’

‘EVENTJES PAUZE. TIJD VOOR EEN KOPJE KOFFIE EN EEN GOED GESPREK: HOE GAAT HET TOT NU TOE? SLA ALLEBEI 1 BEURT OVER.’

‘JE HEBT ALS TAALCOACH EEN TRAINING GEVOLGD. DE CLIËNT PROFITEERT VAN JOUW NIEUWE KENNIS. GA 5 STAPPEN VOORUIT’

TRAINING EN SCHOLING

Jolanda Paulussen (53) uit De Ronde Venen is taalcoach

‘Als taalcoach ben je voortdurend op zoek naar het referentiekader van je cliënt. Alles wat voor jou vanzelfsprekend is, kan voor de deelnemer helemaal nieuw zijn. De training van VluchtelingenWerk biedt daarvoor een kapstokje in de vorm van het VUT-model: Voorbereiding, Uitvoeren en Terugkijken. Mijn cliënt Zara en ik werken aan de hand van dat model en ik merk hoe belangrijk elke stap is. Ze wilde bijvoorbeeld een luchtje kopen voor haar man, maar welk? Ik vertelde dat ze in de winkel gewoon kan ruiken aan verschillende soorten eau de toilette om erachter te komen welke ze het lekkerst vindt. Had ze een spray voor in de wc gekocht! Het woordje toilet had Zara in ieder geval weten te ontcijferen. Zo zie je dat, ondanks de goede voorbereiding, de uitvoering alsnog mis kan gaan. Sommige dingen zijn voor ons gewoon zo vanzelfsprekend dat je er niet aan denkt extra uitleg te geven of het referentiekader te toetsen. Daarom draai ik de situatie vaak om. “Hoe verloopt een doktersbezoek in Iran?” vraag ik bijvoorbeeld. Op die manier kan ik haar beter voorbereiden op een afspraak bij een Hollandse huisarts. Als ik haar dan vraag of ze begrijpt wat ze moet doen en zeggen, kan het alsnog zijn dat ze alleen uit beleefdheid “ja” antwoordt. Daarom is terugkijken ook zo belangrijk: is alles gelukt? Ondanks de begeleiding valt ze nog steeds van de ene verbazing in de andere: mannen en vrouwen die elkaar zoemen op straat? Sinterklaas? Rond zes uur het huis uit gewerkt worden omdat mensen hier alleen voor hun eigen gezin koken? Het brengt haar gelukkig niet van haar stuk. “Het zal wel bij Nederland horen”, denkt ze dan.’

‘JE VERWIJST DE CLIËNT DOOR, BIJVOORBEELD NAAR DE WONINGBOUW OF MAATSCHAPPELIJK WERK. ZO KAN DE CLIËNT WEER VERDER. GA SAMEN 10 STAPPEN VOORUIT.’

DOORVERWIJZEN HELPT

Rosemarie van Dinther (49) uit Oss is taalcoach ‘Gedurende de coaching leerde ik mijn cliënt steeds beter kennen. Ik kwam bij haar over de vloer en ontmoette haar familie. Met de tijd wordt de band met een deelnemer steeds hechter. Dan merk je pas waar ze in het dagelijks leven tegenaan lopen en kun je hen heel gericht helpen. Zo had haar keuken laatst wat mankementjes. Nadat ik haar had uitgelegd wat een huurwoning precies inhoudt, vroeg ik haar: “Bij wie denk je dat je nu moet zijn?” Daarna heb ik haar geholpen met het opschrijven van wat voorbeeldzinnen en toen heeft ze zelf naar de woningbouwvereniging gebeld. Natuurlijk wil ik wel het telefoontje voor haar

plegen, maar daar help ik haar op de lange termijn niet mee. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de cliënten onafhankelijk worden. Door hun problemen zelf op te lossen, krijgen ze zelfvertrouwen. Ze moeten dan wel weten bij wie ze terecht kunnen. Als taalcoach ben ik maar één takje in het netwerk van een vluchteling. Soms hebben de maatjes nog meer contactpersonen. Tijdens de kennismaking vraag ik daarom altijd door wie ze nog meer worden begeleid. Dat schrijf ik voor hen op: wie ken je en waar kunnen zij je mee helpen? Sommige vluchtelingen komen uit culturen waar het niet vanzelfsprekend is om hulp te vragen, maar soms merk je als taalcoach gewoon dat er iets aan de

hand is. Een rommelig huis of moeite met concentreren kunnen signalen zijn van andere problemen. Belangrijk is om samen met je cliënt te praten over mogelijke oplossingen. Ze moeten namelijk zelf actie ondernemen, ook al vinden ze dat misschien een beetje eng. We moeten allemaal vallen en opstaan. Zij ook.’

EIGENSCHAPPEN VAN DE TAALCOACH

Rianne Polak (40) uit Rotterdam is taalcoach ‘Iedereen kan taalcoach worden, zolang je maar met een open blik aan het project begint. Mensen die denken dat de manier waarop zij het hier in Nederland doen “de enige juiste manier” is, zijn er misschien minder geschikt voor. Als taalcoach ben je er voor de ander. Je moet erachter proberen te komen wat voor de deelnemer belangrijk is en daar samen aan werken. Dat klinkt makkelijk, maar dat is het niet altijd. Mijn taalmaatje Yordanos uit Eritrea spreekt bijvoorbeeld bijna geen Nederlands en ook geen Engels. Communiceren is soms echt handen- en voetenwerk. Als we in het begin een afspraak inplanden en op haar kalender schreven, leek ze alsnog verrast als ik voor de deur stond. Ik vind het niet gek dat het leren van het Nederlands bij haar niet altijd op de eerste plek staat. Vaak hebben vluchtelingen al zo veel meegemaakt. Ze willen wel leren, maar hebben nog zoveel andere dingen aan hun hoofd. Daar hou ik altijd rekening mee. Als je elkaar niet probeert te begrijpen, werkt zo’n samenwerking niet.’

‘WELKE EIGENSCHAPPEN HEB JIJ DIE VAN PAS KOMEN ALS TAALCOACH? DENK HIEROVER NA. SLA 1 BEURT OVER’

‘ONDERWEG KOMEN JULLIE ANDERE TAALKOPPELS TEGEN. JULLIE GEVEN ELKAAR TIPS. GA 10 STAPPEN VOORUIT’

TIPS VAN ERVARINGSDESKUNDIGEN

Marianka Finke (40) uit Oss is projectleider

‘Ongeveer één keer in de drie maanden nodigen we alle taalcoaches uit voor een koffieochtend. Tijdens zo’n “intervisiemoment” wisselen taalcoaches ervaringen met elkaar uit. Natuurlijk kunnen nieuwe coaches ook bij mijn collega’s en mij terecht voor tips, maar wie kan beter helpen dan een ervaringsdeskundige? Taalcoaches die al langer begeleiding geven, kunnen goed vertellen over wat zij in de praktijk tegenkomen: van bruikbaar lesmateriaal tot het omgaan met cultuurverschillen. Ook nodigen we soms sprekers uit. Een medewerker van de gemeente of bijvoorbeeld een docent die inburgeringslessen geeft. De bijeenkomsten zijn vrijblijvend en laagdrempelig, we willen de taalcoaches niet het idee geven dat ze iets “moeten”. Zij begeleiden hun cliënt namelijk vooral voor hun plezier.’

‘JULLIE LOPEN TEGEN CULTUURVERSCHILLEN AAN. JULLIE PRATEN HIEROVER EN KOMEN ZO VERDER. GA 2 STAPPEN VOORUIT’

CULTUURVERSCHILLEN ONDER DE LOEP

Toine Doezé (80) uit Mijdrecht is taalcoach ‘Onze wereld hier in Nederland is totaal anders dan die waar de meeste vluchtelingen vandaan komen. Ze moeten vaak nog aan alles wennen. Een eerste bezoek aan de supermarkt is voor sommige vluchtelingen al een avontuur. Ook heel anders is de manier van omgang. Hoe open Nederlanders naar elkaar toe zijn, hebben de vluchtelingen vanwege de taalbarrière in het begin nog niet in gaten. Maar met Hollandse nieuwsgierigheid krijgen ze snel genoeg te maken. Toen ik de Oeigoerse Mutellip een keer meenam naar mijn tennisvereniging vroeg iedereen hem de oren van zijn hoofd. Hij wist niet wat hij meemaakte. Sommige vluchtelingen zijn net als Mutellip

landen ontvlucht waar zij niemand konden vertrouwen en waar hun cultuur werd onderdrukt. Het is niet gek dat zij zich gereserveerd opstellen. Daarom is het belangrijk om als taalcoach het verschil te bewaken tussen nieuwsgierigheid en oprechte belangstelling. Ik ben niet nieuwsgierig van aard, maar wel benieuwd naar de achtergrond en cultuur van mijn taalmaatje. Nu we elkaar beter kennen, durf ik meer vragen te stellen. Naarmate onze samenwerking vordert, vertelt Mutellip weleens over zijn geboorteplek. Ook praten we over het geloof. Hij is moslim en ik ben christen. Dat zorgt voor interessante gesprekken: twee uitersten, in geloof én afkomst, waar komen die elkaar tegen?’

‘UHM... EIEREN,
BROOD, PAPRIKA
EN RIJST?’

‘SPREEK UW
BOODSCHAP IN
NA DE PIEP’

‘Met
vriendelijke
groenten!’

Het valt niet mee om een nieuwe taal te leren. Zeker niet als de caissière in de supermarkt wat onduidelijk articuleert of in dialect spreekt. En dan zijn er nog die lastige woorden die samengevoegd ineens iets heel anders betekenen. Dat levert vaak verwarrende, maar ook grappige situaties op.

FOTOGRAFIE MARTIJN VAN DER LINDEN

BÒMÉ

Jaren geleden gaf ik als vrijwilliger les aan een gemengd groepje asielzoekers in Lemmer. Onder hen een vriendelijke Franssprekende Congolees. De meeste lessen begon ik met: ‘Wie heeft er nog een vraag?’

Hij had er zoals gewoonlijk een: wat is toch ‘bòmé’? Hij hoorde het vaak en wist dan niet wat er bedoeld werd. Ik moest eerlijk zeggen dat ik het ook niet wist. Gelukkig kwamen we er toch uit toen hij vertelde dat hij het bij het winkelen hoorde. Bij de kassa in de supermarkt keek het meisje hem altijd heel lief aan en ‘groette’ met: ‘Bon mee?!’

Johan den Hengst, Sneek

In de rug geschoten

Een Afghaanse arts liep een paar weken mee met een Nederlandse huisarts. Op een gegeven moment kwam er een patiënt binnen die zei: ‘Het is in mijn rug geschoten.’ De Afghaanse arts ging onmiddellijk op zoek naar de kogelwond.

Ingrid van der Meer, Utrecht

De Afghaanse Hamid uit Veenendaal zag de humor ervan in en was bereid om op de foto te gaan. Hij komt niet voor in de teksten. ‘Ik herken de grappige situaties en vond het leuk om hieraan mee te werken.’

Neergevallen

Een Afrikaanse cliënte belde mij, ze vroeg: ‘Wat betekent neergevallen?’ Ik reageerde geschrokken: ‘Wat is er gebeurd?’ Haar stem

klonk gelukkig rustig. ‘Ik moet een brief invullen. Er staat hier: is de eerste dag op school meegevallen?’
Liesbeth Dalderop, Bernheze

‘IK ZIT
FINANCIËEL
ERG KRAB’

OOK
GELEZEN

BOODSCHAPPEN INSPREKEN

‘De persoon die u probeert te bereiken is niet beschikbaar. Spreek uw boodschap in na de piep.’ Verwarring bij mijn Soedanese cliënte. Boodschap? Waarom moest zij haar boodschappen inspreken? Maar daar was de piep al, dus geen tijd om verder na te denken. Braaf somde zij de boodschappen op die zij toevalligerwijs even daarvoor op een lijstje had gezet. Coach en cliënt hebben naderhand nog vaak samen gelachen over deze taalverwarring.

Maja Wannet, Veenendaal

GEZONDE GROETEN

Een tijdje geleden kreeg ik de volgende mail van een cliënt: ‘Goede dag, ik wou u even laten weten dat ik geslaagd ben voor het inburgeringsexamen. Hierbij wil ik u ook nog bedanken voor uw steun, tijd en moeite. Met vriendelijke groenten.’

Tilly van Leeuwen, Oegstgeest

‘DANKT U WEL
VAN HARTJE
VOOR UW HULP’

OOK
GEHOORD

Paardappels

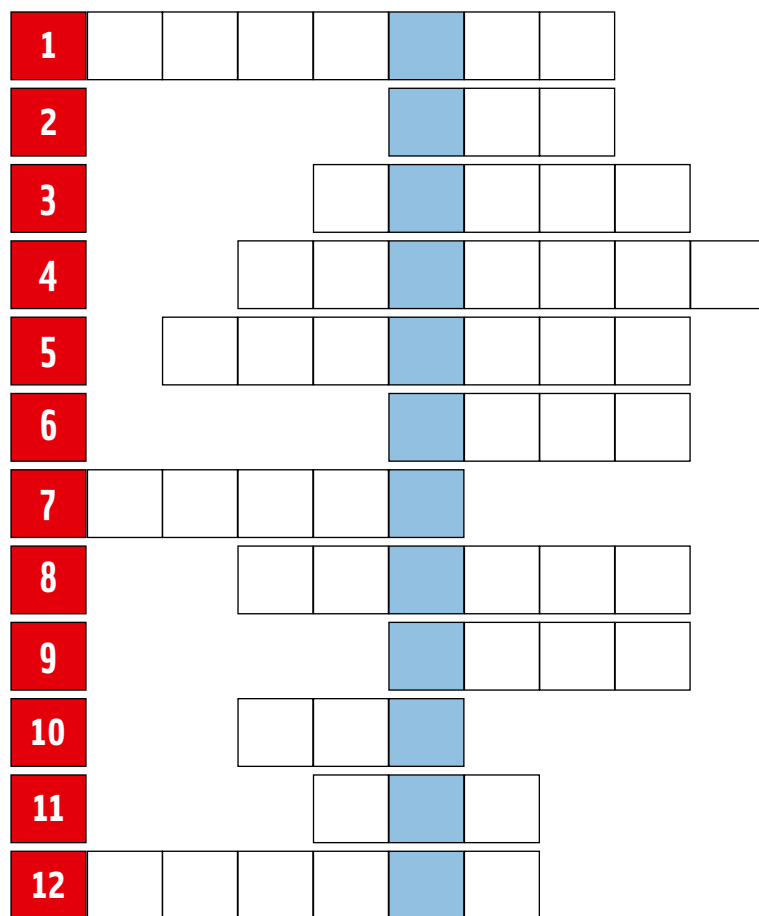
Een vluchteling uit Afghanistan kende het woord paard en het woord aardappels. Tijdens een uitje wees hij mij op de ‘paard-appels’ (paardenvijgen) op de weg. Tjaaktje Prins Botjes, Groningen

OOK
GEHOORD

‘HEEL ERG BEDANK VOOR
AL JE VERZORGINGEN’

PUZZEL MEE!

De taal leren is al lastig, maar die gekke spreekwoorden maken het soms nog ingewikkelder. Ken jij deze oer-Hollandse spreekwoorden?

KUN JIJ HIER
CHOCOLA VAN
MAKEN?

Zo werkt het

Taalkoppels kunnen samen aan de slag: vul het ontbrekende woord in de spreekwoorden in. Uit de antwoorden volgt in de gekleurde balk de oplossing. Ben je benieuwd naar de betekenis? Ga dan naar spreekwoorden.nl.

1. EEN... VAN EEN CENT	5. BOONTJE KOMT OM ZIJN ...	9. DE APPEL VALT NIET VER VAN DE ...
2. IN DE ... GELOGEERD ZIJN	6. ZIJN ... TEGEN DE KRIB GOOIEN	10. EEN ... UIT MIJN LIJF
3. OUDE KOEIEN UIT DE ... HALEN	7. MET DE GEBAKKEN ... ZITTEN	11. EEN GEGEVEN PAARD NIET IN DE ... KIJKEN
4. LACHEN ALS EEN BOER MET ...	8. DOEN ALSOF JE NEUS ...	12. IETS IN JE ... VOEREN

Onze lievelingswoorden

Van welk Nederlands woord word je blij? Een greep uit de favoriete woorden van de mensen die aan dit magazine meewerkten.

- **KUST** Jan: 'Een strand met in de verte de horizon. Dat stemt tot nadenken over wat er achter de horizon schuilgaat en of je daar ooit komt...' Pagina 16
- **ONTPLOOIEN** Abbas: 'Want ik wil mezelf zijn.' Pagina 16
- **WARM** Tsrha: 'Ik hecht veel waarde aan warme contacten met dierbaren: het moet altijd gezellig zijn.' Pagina 8
- **ALTERNATIEVEN** Fatma: 'Waar een wil is, is een weg. Krijg je een nee, vraag dan altijd wat er wel mogelijk is.' Pagina 10
- **KRACHT** Maya: 'Je leven heb je altijd zelf in de hand. Mensen moeten aangesproken worden op hun kracht.' Pagina 10
- **VERTROUWEN** Gerrit: 'Alles valt of staat met vertrouwen. Het is elementair in de relatie met de vluchteling.' Pagina 10
- **PARADIJS** Meneer Mouradjan: 'Dat woord staat voor Nederland. Het is hier schoon, veilig en mooi.' Pagina 24
- **GEZELLIG** Mevrouw Mouradjan: 'Gezellig. In een andere taal is er niets dat op dat woord lijkt.' Pagina 24
- **BEGINNEN** Amir: 'Als je gewoon begint, veel oefent en stilstaat bij de vooruitgang die je boekt, dan zul je jezelf verbazen.' Pagina 7
- **OUWEHOEREN** Vincent: 'Coachen betekent ouwehoeren, zoveel mogelijk ouwehoeren, over alles wat los- en vastzit.' Pagina 15
- **DROMEN** Cherry Win: 'Al mijn dromen zijn voor mijn zoon. Ik ben heel blij dat hij niet in het vluchtelingenkamp hoeft op te groeien, we waren daar zo arm. Hier komt hij vast goed terecht.' Pagina 18
- **EIEREN** Km Aung: 'Ik vind al het werk op de boerderij leuk. Het schoonmaken, het koken, mijn weefgetouw. Maar eieren rapen doe ik het liefst.' Pagina 18
- **EEND** Ehkler Htoo: 'Op de boerderij repareer ik fietsen, schilder ik als het goed weer is en verzorg ik de dieren. Ik ben graag bij de eenden.' Pagina 18

Het project is medegefinancierd door het Europees integratiefonds en het Europees Vluchtelingenfonds

